

ΑΡΙΘΜΟΣ ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΩΣ: 660/2001

**ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
Ε' ΤΜΗΜΑ**

Συνεδρίαση της 24^{ης} Οκτωβρίου 2001

Σύνθεση:

Πρόεδρος: Ιωάννης Πράσινος, Αντιπρόεδρος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

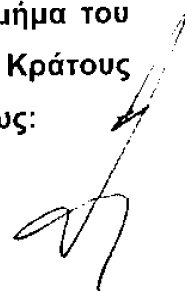
Νομικοί Σύμβουλοι: Χρήστος Θωμόπουλος, Ιωάννης Μάσβουλας, Φωκίων Γεωργακόπουλος, Βλάσιος Βούκαλης, Φώτιος Τάτσης, Ιωάννης Σακελλαρίου, Βασίλειος Χασαπογιάννης.

Εισηγητής: Φωκίων Γεωργακόπουλος, Νομικός Σύμβουλος του Κράτους.

Αρ. ερωτήματος: ΑΣ 528/20-8-2001 του Υφυπουργού Εξωτερικών.

Περίληψη ερωτήματος: Εν' όψει αμφισβητήσεως από το Κέντρο Διαφυλάξεως της Αγιορείτικης Κληρονομιάς της νομικής δυνατότητας των Ιερών Μονών του Αγίου Όρους και της Ιεράς Κοινότητας να αναλάβουν οι ίδιες απ' ευθείας χωρίς την παρέμβαση του Κέντρου, την εκτέλεση προγραμμάτων που εντάσσονται στο Γ' κοινοτικό πλαίσιο στήριξης, ερωτάται εάν η αμφισβήτηση αυτή μπορεί να θεωρηθεί βάσιμη.

Επί του ανωτέρω ερωτήματος το Ε' Τμήμα του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους εγνωμοδότησε ομοφώνως ως ακολούθως:

Ι. Με το άρθρο 9 του ν. 1198/1981 (ΦΕΚ Α 238 συνεστήθη το νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, «Κέντρο Διαφυλάξεως της Αγιορειτικής Κληρονομιάς (ΚΔΑΚ)».

Ειδικότερα για τη σύσταση, το σκοπό και τις αρμοδιότητες του ΚΔΑΚ (οι οποίες αναγράφονται υπό τον τίτλο «Αρμοδιότητες Διοικητικού Συμβουλίου) προβλέπονται τα ακόλουθα:

Άρθρο 9: 1. Περί συστάσεως «Κέντρου Διαφυλάξεως της Αγιορειτικής Κληρονομιάς (ΚΔΑΚ).

α) Σύστασις. - Συνιστάται Νομικόν Πρόσωπον Δημοσίου Δικαίου υπό την επωνυμίαν «Κέντρον Διαφυλάξεως της Αγιορειτικής Κληρονομιάς (ΚΔΑΚ)», με έδραν την πόλιν της Θεσσαλονίκης, υπαγόμενον υπό τον έλεγχον και την εποπτείαν του Υπουργείου Βορείου Ελλάδος.

β) Σκοπός. - Το Κέντρον Διαφυλάξεως της Αγιορειτικής Κληρονομιάς σκοπεί εις την τελικήν διαμόρφωσιν προγράμματος έργων υποδομής, συντηρήσεως και αναστηλώσεων του Αγίου Όρους και εκτέλεσιν αυτού εντός του αναγκαίου προς τούτο χρόνου και την υποβοήθησιν και αρωγήν του έργου της Ι. Κοινότητος και των Ι. Μονών του Αγίου Όρους δια την διαφύλαξιν της Κληρονομιάς αυτού.

.....
6. Αρμοδιότητες Διοικητικού Συμβουλίου:

α) Το Διοικητικόν Συμβούλιον είναι το όργανον διοικήσεως και διαχειρίσεως του Κέντρου Διαφυλάξεως της Αγιορειτικής Κληρονομιάς.

β) Επιφυλασσομένων των Διατάξεων του άρθρου 105 του Συντάγματος, του Καταστατικού Χάρτου του Αγίου Όρους και του από 10/16-9-1926 Ν.Δ. περί κυρώσεως αυτού οι αρμοδιότητες των Υπουργείων Οικισμού – Χωροταξίας και Περιβάλλοντος, Δημοσίων Έργων, Πολιτισμού και Επιστημών, και Γεωργίας, ασκούνται εφεξής και μέχρι της ολοκληρώσεως του εις την παράγραφον 1β προγράμματος εντός της περιοχής του Αγίου Όρους, αποκλειστικώς υπό του δια του παρόντος νόμου συνιστωμένου Κέντρου (ΚΔΑΚ).

γ) Εις την αποκλειστικήν αρμοδιότητα του εν λόγω Κέντρου ανήκει η έγκρισις και ο έλεγχος πάσης μελέτης αφορώσης εκτέλεσιν έργου ή ετέρας συναφούς εργασίας εντός της ανωτέρω περιοχής.

δ) Το Κέντρο προγραμματίζει, συντονίζει, εποπτεύει χρηματοδοτεί και εκτελεί τα πάσης φύσεως αναγκαία έργα εντός του Αγίου Όρους.

ε) Προτάσεις έργων, προερχόμενες εκ των Ι. Μονών, υποβάλλονται μέσω της Ι. Κοινότητας, απαραίτητος δε προϋπόθεσις δια την έγκρισιν αυτών είναι η σύμφωνος γνώμη της Ι. Κοινότητας, διατυπωμένη εγγράφως.

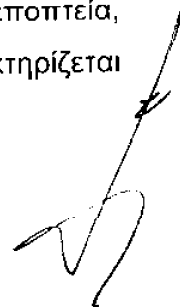
στ) Δια τας εις τα εδάφια δ και ε του παρόντος αναφερόμενα έργα ή ετέρας συναφείς εργασίας απαιτείται η σύμφωνος γνώμη των κατ' ιδίαν Ι. Μονών, προκειμένου περί έργων αφορώντων εις αυτάς, της δε Ι. Κοινότητας, προκειμένου περί έργων γενικωτέρας φύσεως και σημασίας.

10.....

Το δια του παρόντος συνιστώμενον Νομικόν Πρόσωπον προικοδοτείται εφ' άπαξ εκ του προϋπολογισμού των Δημοσίων Επενδύσεων δια του ποσού των τριακοσίων (300) εκατομμυρίων, καταβαλλομένου εις δύο ίσας δόσεις, εξ ών η πρώτη εντός του τρέχοντος έτους και η Δευτέρα εντός του επομένου.

«Αι λειτουργικαί δαπάναι του ΚΔΑΚ καλύπτονται δια του τακτικού προϋπολογισμού του Υπουργείου Βορείου Ελλάδος, αι δε δαπάναι εκτέλεσεως των προγραμμάτων αυτού χρηματοδοτούνται δια του προϋπολογισμού Δημοσίων Επενδύσεων.»

Όπως προκύπτει από τις ανωτέρω διατάξεις το ΚΔΑΚ έχει ως σκοπό την τελική διαμόρφωση και την εκτέλεση προγράμματος έργων υποδομής, συντηρήσεως και αναστηλώσεων στο Άγιος Όρος, τα οποία χρηματοδοτούνται δια του προϋπολογισμού Δημοσίων Επενδύσεων. Προς λειτουργική διευκόλυνση του έργου του, ορίζεται ως αποκλειστικώς αρμόδιο για την άσκηση των αρμοδιοτήτων των Υπουργείων Οικισμών, Χωροταξίας και Περιβάλλοντος, Δημοσίων Έργων, Πολιτισμού και Επιστημών και Γεωργίας καθώς και για την προδήλως συναφή προς τις αρμοδιότητες αυτές έγκριση κάθε μελέτης που αφορά την εκτέλεση έργου ή άλλης συναφούς εργασίας μέσα στην περιοχή του Αγίου Όρους. Επισημαίνεται εν τούτοις ότι η αρμοδιότητα τους Κέντρου για τον προγραμματισμό, συντονισμό, εποπτεία, χρηματοδότηση και εκτέλεση της πάσης φύσεως έργων, δεν χαρακτηρίζεται από το νόμο ως αποκλειστική.

II. Η ερμηνεία των ανωτέρω διατάξεων του άρθρου 9 του ν. 1198/1981 οριοθετείται και προσδιορίζεται από την διάταξη του άρθρου 105 του Συντάγματος και τις σύμφωνες προς αυτή διατάξεις του Καταστατικού Χάρτη του Αγίου Όρους με τις οποίες κατοχυρώνεται το αυτοδιοίκητο του Αγίου Όρους.

Σύμφωνα με το άρθρο 105 του Συντάγματος.

«1. Η χερσόνησος του Άθω, από τη Μεγάλη Βίγλα και πέρα, η οποία αποτελεί την περιοχή του Αγίου Όρους, είναι, σύμφωνα με το αρχαίο προνομιακό καθεστώς του, αυτοδιοίκητο τμήμα του Ελληνικού Κράτους, του οποίου η κυριαρχία πάνω σ' αυτό παραμένει άθικτη.

2. Το Άγιο Όρος διοικείται, σύμφωνα με το καθεστώς του, από τις είκοσι Ιερές Μονές του, μεταξύ των οποίων είναι κατανεμημένη ολόκληρη η χερσόνησος του Άθω, το έδαφος της οποίας είναι αναπαλλοτρίωτο. Η διοίκησή του ασκείται από αντιπροσώπους των Ιερών Μονών, οι οποίοι αποτελούν την Ιερή Κοινότητα. Δεν επιτρέπεται καμία απολύτως μεταβολή στο διοικητικό σύστημα ή στον αριθμό των Μονών του Αγίου Όρους, ούτε στην ιεραρχική τάξη και τη θέση τους προς τα υποτελή τους εξαρτήματα.

3. Ο λεπτομερής καθορισμός των αγιορειτικών καθεστώτων και του τρόπου της λειτουργίας τους γίνεται από τον Καταστατικό Χάρτη του Αγίου Όρους.....»

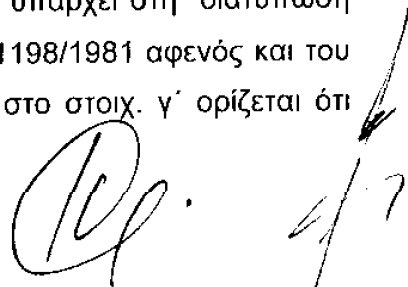
Περαιτέρω ο Καταστατικός Χάρτης, του Αγίου Όρους ο οποίος κυρώθηκε με το ΝΔ της 10/16-9-1926 «Περί κυρώσεως του Καταστατικού Χάρτου του Αγίου Όρους» ορίζει στο άρθρο 9 ότι οι Ιερές Μονές είναι αυτοδιοίκητες, και ότι ο τρόπος διοικήσεως κάθε μιας ρυθμίζεται με τον εσωτερικό της κανονισμό. Το άρθρο 13 του ίδιου Χάρτη προβλέπει ότι «η διαχείριση της καθόλου περιουσίας των Ιερών Μονών ανήκει τη επιμελεία της εν εκάστη τούτων μοναζούσης αδελφότητας».

III. Είναι σαφές ότι με τις ανωτέρω διατάξεις θεσπίζεται το αυτοδιοίκητο του Αγίου Όρους εν γένει, καθώς και το αυτοδιοίκητο κάθε μιας από τις είκοσι Ιερές Μονές που είναι εγκατεστημένες σε αυτό. Το αυτοδιοίκητο έχει δύο πτυχές: α) την εξουσία που έχουν οι Ιερές Μονές και η Ιερή Κοινότητα, κατά το λόγο της αρμοδιότητάς τους, να αποφασίζουν για τις υποθέσεις τους με τα όργανα διοικήσεώς τους όπως αυτά ορίζονται, για μεν τις Μονές σύμφωνα

τον εσωτερικό τους κανονισμό, για δε την Ιερά Κοινότητα από το Σύνταγμα και τον Καταστατικό Χάρτη. β) η συνδεδεμένη προς την νομική τους προσωπικότητα οικονομική αυτοτέλεια, δηλαδή η ικανότητα προς διοίκηση και διαχείριση της περιουσίας τους τηρώντας το κανονιστικό καθεστώς που θεσπίζεται από το νομοθέτη για λόγους δημοσίου συμφέροντος.

Σχετικώς παρατηρείται, ότι το Κέντρο σκοπεύει στην τελική διαμόρφωση προγράμματος έργων υποδομής συντηρήσεως και αναστηλώσεων του Αγίου Όρους και την εκτέλεση του προγράμματος αυτού μέσα στον αναγκαίο για το σκοπό αυτό χρόνο. Οι δαπάνες εκτελέσεως του προγράμματος χρηματοδοτούνται από κρατικούς πόρους και συγκεκριμένα τον προϋπολογισμό Δημοσίων Επενδύσεων (άρθρο 9 του ν. 1198/1981 παρ. 1β και παρ. 11 τελευταίο εδάφιο) που διατίθενται στο Κέντρο για το σκοπό αυτό. Η εκτέλεση έργων εκ μέρους του Κέντρου πραγματοποιείται μόνον ύστερα από σύμφωνη γνώμη των Ι. Μονών, εφόσον τα έργα αφορούν σε αυτές, ή της Ιερής Κοινότητας, αν πρόκειται για έργα που είναι γενικότερης φύσεως και σημασίας (άρθρο 9 του ν. 1198/1981 παρ. 6 στοιχ. δ' ε' και στ').

Όπως προκύπτει από τις ανωτέρω διατάξεις, η εκτέλεση έργων από το Κέντρο περιορίζεται στα έργα εκείνα που εκτελούνται με κρατικούς πόρους που διατίθενται στο ίδιο για τα οποία υφίσταται έγκριση των οικείων Ι. Μονών ή της Ι. Κοινότητας, έγκριση που καθιστά σύμφωνη προς το Σύνταγμα την επέμβαση του Κέντρου, η οποία αναμφιβόλως αποβλέπει στην εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος. Εν τούτοις η αρμοδιότητα του Κέντρου, προς εκτέλεση έργων υπό τις ανωτέρω προϋποθέσεις, δεν περιορίζει την εξουσία που έχουν, ενόψει του αυτοδιοίκητου, οι Ιερές Μονές και η Ιερά Κοινότης να εκτελούν τα έργα εκείνα τα οποία χρηματοδοτούνται από δικούς τους πόρους, πόρους δηλ. που εξασφαλίζουν ή μπορούν να εξασφαλίσουν είτε από την περιουσία τους είτε από τρίτους είτε από την ιδίω ονόματι ένταξη τους σε κρατικά ή κοινοτικά χρηματοδοτικά προγράμματα. Συνεπώς η ανωτέρω αρμοδιότητα του Κέντρου για την εκτέλεση έργων στο Άγιον Όρος δεν είναι αποκλειστική. Ο μη αποκλειστικός χαρακτήρας της αρμοδιότητας αυτής του Κέντρου, επιβεβαιώνεται και από τη διάστιξη που υπάρχει στη διατύπωση των στοιχείων γ' της παρ. 6 του άρθρου 9 του ν. 1198/1981 αφενός και του στοιχείου δ' ίδιας διατάξεως αφετέρου. Πράγματι στο στοιχ. γ' ορίζεται ότι

στην «αποκλειστική αρμοδιότητα του εν λόγω κέντρου ανήκει η έγκριση και ο έλεγχος πάσης μελέτης αφορώσης εκτέλεσιν έργων ή ετέρας συναφούς εργασίας εντός της ανωτέρω περιοχής», ενώ στο επόμενο στοιχείο δ' (του οποίου η διατύπωση είναι αυτοτελής εν σχέσει προς το στοιχ. γ'), το οποίο αναφέρεται στον προγραμματισμό, το συντονισμό, την εποπτεία, την χρηματοδότηση και την εκτέλεση έργων στο Άγιο Όρος, ο όρος της αποκλειστικότητας δεν υπάρχει.

IV. Ενόψει τούτων, στο ερώτημα προσήκει η εξής απάντηση: Η αρμοδιότητα του ΚΔΑΚ για την εκτέλεση έργων στο Άγιο Όρος δεν είναι αποκλειστική. Οι Ιερές Μονές και η Ιερά Κοινότης του Αγίου Όρους μπορούν, να εκτελέσουν έργα μέσα στο Άγιο Όρος, κατά το λόγο της αρμοδιότητος τους, με ιδίους πόρους ή με πόρους που μπορούν να εξασφαλίσουν ιδίω ονόματι από το κράτος, η άλλη ιδίως εθνική ή κοινοτική πηγή, συμπεριλαμβανομένων και εκείνων που προέρχονται από το Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης. Το σύνολο των σχετικών δραστηριοτήτων υπάγεται στις οικείες κανονιστικές διατάξεις που αποβλέπουν στην εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος και τη συναφή κρατική εποπτεία και έλεγχο.

Ο Νομικός Σύμβουλος του Κράτους

Εθεωρήθη

Αθήνα 10-11-2001

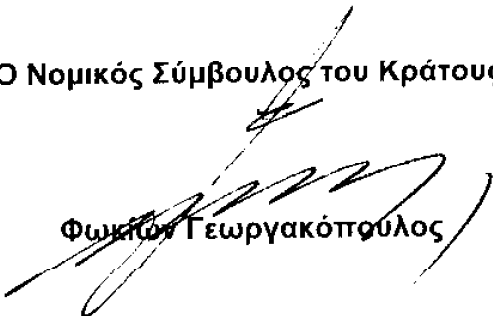
Ο Προεδρεύων

Ιωάννης Πράσιнос

Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Φωκίων Γεωργακόπουλος